

Beretning afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 11. maj 2022

Beretning

om

visse ændringer af ordningen for offentlig partistøtte

1. Baggrund

På baggrund af en offentlig debat om emnet i forlængelse af resultatet af folketingsvalget den 5. juni 2019 havde Udvalget for Forretningsordenen i vinteren 2019-20 visse overordnede drøftelser om ordningen for den offentlige partistøtte i Danmark, særlig om reglerne for ret til partistøtte for partier, som ikke opnår repræsentation i Folketinget ved et valg.

På sit møde den 15. januar 2020 besluttede udvalget at nedsætte et underudvalg til at overveje spørgsmålene om partistøtte nærmere, så vidt muligt med bistand fra det daværende Social- og Indenrigsministerium. Underudvalget holdt et møde i februar 2020, hvor også embedsmænd fra ministeriet deltog med en faktisk fremlæggelse af de gældende regler på området. Efter mødet blev der udarbejdet et notat med en foreløbig sammenfatning af de fremkomne synspunkter og rejste spørgsmål, og folketingsgrupperne blev skriftligt anmodet om at meddele deres synspunkter herpå med henblik på udarbejdelse af et udkast til et produkt af underudvalgets drøftelser med henblik på videre behandling i selve Udvalget for Forretningsordenen. På grund af covid-19-situationen fra marts 2020 og den følgende kraftige begrænsning af Folketingets aktiviteter blev arbejdet med sagen imidlertid ikke genoptaget.

Udvalget for Forretningsordenen besluttede på sit møde den 6. oktober 2021 at gennedsætte det tidligere underudvalg til at fortsætte overvejelserne om den offentlige partistøtte. I det gennedsatte underudvalg har deltaget medlemmer fra S, V, SF, RV, EL, KF, DF, NB, LA og FG. Underudvalget har på en møderække gennemgået de rejste spørgsmål om partistøtten.

Underudvalget har afsluttet sit arbejde i april 2022 ved at indstille til Udvalget for Forretningsordenen, at udvalget afgiver denne beretning.

2. Overordnet om den offentlige partistøtte

De nuværende regler om offentlig partistøtte i Danmark er fastsat i lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v.

(partistøtteloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 973 af 11. august 2017.

Ordningen er grundlæggende indrettet sådan, at der ydes støtte fra staten til politisk arbejde i Danmark til partier, som har deltaget i det seneste folketingsvalg, støtte fra de enkelte regioner til politisk arbejde i regionen til partier (kandidatlistes), som har deltaget i det seneste regionsrådsvalg, og støtte fra de enkelte kommuner til politisk arbejde i kommunen til partier (kandidatlistes), som har deltaget i det seneste kommunalbestyrelsesvalg.

Støtten ydes med et bestemt årligt beløb for hver stemme, partiet har modtaget ved det seneste valg. For 2022 udgør den statslige partistøtte 34,75 kr. pr. stemme ved det seneste folketingsvalg, den regionale partistøtte udgør 5,00 kr. pr. stemme ved det seneste regionsrådsvalg, og den kommunale partistøtte udgør 7,75 kr. pr. stemme ved det seneste kommunalbestyrelsesvalg.

Der gælder forskellige bundgrænser for, hvor mange stemmer et parti mindst skal opnå for at modtage partistøtte på grundlag af et valgresultat. For den statslige partistøtte er bundgrænsen 1.000 stemmer ved folketingsvalget, for den regionale partistøtte er bundgrænsen 500 stemmer ved regionsrådsvalget, og for den kommunale partistøtte er bundgrænsen 100 stemmer ved kommunalbestyrelsesvalget, i Københavns Kommune dog 500 stemmer.

Partistøtteloven indeholder herudover forskellige regler om administration af ordningen, herunder om ansøgning og om afgivelse af oplysninger om brugen af tidligere modtaget partistøtte. Loven indeholder ikke nærmere materielle regler om, hvad partistøttemidler må anvendes til, bortset fra det overordnede, at de skal anvendes til politisk arbejde henholdsvis i Danmark, i den enkelte region og i den enkelte kommune.

3. Underudvalgets overvejelser

Underudvalget har på baggrund af den offentlige debat bl.a. overvejet, om der bør fastsættes mere præcise regler om de politiske partiers anvendelse af offentlige partistøttemidler.

Underudvalget har imidlertid vurderet, at det vil være meget vanskeligt at opstille dækkende regler herom, som både kan hindre useriøs brug af midlerne og sikre partierne den fornødne fleksibilitet i tilrettelæggelsen af deres arbejde. Underudvalget bemærker i den forbindelse, at de politiske partier grundlæggende er – og i et pluralistisk, demokratisk samfund også bør kunne være – meget forskellige i deres kulturer, traditioner og organisationsformer, hvilket taler for vide rammer. Aktiviteter, som for medlemmer eller tilhængere af ét politisk parti kan forekomme mindre seriøse, kan for et andet partis medlemmer og tilhængere være meningsfulde tiltag i oprigtigt politisk arbejde. Hertil kommer, at partierne bør have en vidtgående adgang til løbende at udvikle nye aktivitetsformer, uden at kreativiteten bør hæmmes af bekymringer om potentielle tilbagebetalingskrav m.v. I den forbindelse bemærkes, at eventuelle snævrere rammer end de nuværende uundgåeligt vil få et vist skønmæssigt tilsnit, hvilket kan gøre det vanskeligt for partierne at forudse, om en aktivitet vil blive godkendt. Endelig vil snævrere rammer formentlig nødvendiggøre mere omfattende rapporterings- og kontrolmekanismer, hvortil omkostningerne ikke nødvendigvis vil stå mål med problemstillingens omfang.

Af tilsvarende grunde har underudvalget heller ikke fundet, at det vil være hensigtsmæssigt at indføre nye kontrolmekanismer for anvendelsen af partistøttemidler. Så længe grænserne for anvendelsen er meget vide, kan det være vanskeligt at se, hvilket formål en øget kontrol skal tjene.

Et *flertal* i underudvalget (underudvalget med undtagelse af FG) har imidlertid fundet, at reglerne for bundgrænserne i antal stemmer for modtagelse af partistøtte med fordel kan strammes, så adgangen til partistøtte i højere grad bliver et resultat af en vælgeropbakning af en vis betydning. Det bør efter flertallets opfattelse ske, ved at adgangen til offentlig partistøtte fremover forbeholdes partier, som enten faktisk opnår repræsentation i Folketinget, regionsråd eller kommunalbestyrelser eller kommer forholdsvis tæt på. En sådan ny ordning vil også adressere det forhold, at bundgrænserne efter de nuværende regler – bortset fra for Københavns Kommunes vedkommende – ikke har nogen sammenhæng med vælgergrundlaget i de enkelte regioner og kommuner. Således kan det forekomme vanskeligt at begrunde, at den nuværende bundgrænse for modtagelse af partistøtte på 100 stemmer er den samme for kommunalbestyrelsesvalg i Aarhus Kommune og i Læsø Kommune.

Et *mindretal* i underudvalget (FG) støtter ikke en sådan ændring af reglerne for offentlig partistøtte.

Endvidere støtter medlem af Udvalget for Forretningsordenen Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG) ikke en sådan ændring af reglerne for offentlig partistøtte.

4. En ny ordning for bundgrænser for offentlig partistøtte

Flertallet i underudvalget (underudvalget med undtagelse af FG) har fundet, at partistøttelovens regler om bundgrænser for modtagelse af partistøtte i Danmark fremover bør indrettes efter disse principper:

Et parti, som faktisk opnår repræsentation i Folketinget, regionsrådet eller kommunalbestyrelsen ved et valg, bør i alle tilfælde have ret til partistøtte på grundlag af valgresultatet.

Et parti bør herudover have ret til partistøtte på grundlag af et valgresultat, hvis partiet ved valget opnår 80 pct. af »prisen i stemmer« på et mandat i den forsamling, der er tale om valg til. »Prisen i stemmer« opgøres som det samlede antal gyldige stemmer afgivet til det pågældende valg delt med antallet af pladser i den forsamling – Folketinget, regionsrådet eller kommunalbestyrelsen – der er tale om valg til.

For statslig partistøtte til partier sættes bundgrænsen dog til 320 pct. af »prisen i stemmer« på et folketingsmandat, idet repræsentation i Folketinget for partier i Danmark normalt kræver et valgresultat svarende til 4 mandater. For folketingskandidater uden for partierne bør bundgrænsen være 80 pct. af »prisen i stemmer« på et folketingsmandat.

Et parti, som ikke opnår 320 pct. af »prisen i stemmer« på et mandat ved et folketingsvalg, bør alligevel have ret til partistøtte på grundlag af valgresultatet, hvis partiet ved valget opnåede mindst 200 pct. af »prisen i stemmer« på et folketingsmandat og herudover ved det seneste regionsråds- og kommunalbestyrelsesvalg før det pågældende folketingsvalg opnåede repræsentation i mindst tre kommunalbestyrelser eller mindst ét regionsråd.

Det ovennævnte bør alene gælde for partier i Danmark. For partier i Grønland og på Færøerne bør den hidtidige retstilstand videreføres. Af samme grund bør der ved beregningen af »prisen i stemmer« på et folketingsmandat alene indgå de 175 folketingsmandater, som der afholdes valg til i Danmark.

5. Konsekvenser af mindre udbetaling af offentlig partistøtte fremover

Det må forventes, at de ovenfor beskrevne ændringer af reglerne om bundgrænser for modtagelse af offentlig partistøtte vil føre til et vist fald i det beløb, der samlet set skal udbetales i offentlig partistøtte. Det konkrete mindreforbrug afhænger naturligvis af fremtidige valgresultater og lader sig derfor ikke forudsige præcist, men skønnes dog at blive forholdsvis begrænset.

En offentlig besparelse er ikke Udvalget for Forretningsordenens hensigt med de nævnte ændringer. Udvalget finder det derfor ønskeligt, at det sparede beløb – eller et beløb skønmæssigt svarende til det sparede – fremover afsættes som en bevilling til generel oplysning om valg m.v., alment demokratifremme i Danmark eller lignende formål, som kan disponeres nærmere efter beslutninger, som træffes i Folketingets regi. Udvalget forventer nærmere at tage stilling til udmøntningen af denne målsætning, når de ovennævnte ændringer er gennemført i lovgivning, jf. nærmere nedenfor.

6. Det videre arbejde

Udvalget for Forretningsordenen finder, at de ovennævnte ændringer bør have virkning fra det førstkommande folketingsvalg, for så vidt angår den statslige partistøtte, og fra det førstkommande regionsråds- og kommunalbestyrelsesvalg.

sesvalg, for så vidt angår den regionale og den kommunale partistøtte.

Med henblik herpå opfordrer udvalget regeringen til at fremsætte lovforslag om de fornødne lovændringer snarest muligt og senest primo oktober 2022. Lovforslaget bør sendes i offentlig høring inden fremsættelse.

P.u.v.

Henrik Dam Kristensen
formand